

Nr. 1.

Anul I.

Sibiiu

18. August

1877.

ALBINA CARPATILOR.

Aparé 1 colă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. sêu 45 bani. — Un volum à 6 colé 70 cr. sêu lei 1'70. — La 10 esemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiu, la colectaui, la oficiile postale și la tôte librăriile.

Amor și rësburare.

Nuvelă istorică.

Era o qi de vară din cele mai frumoșe.

Domnul Țerei muntenesci, Vlad V., *) poreclit Țepeș, ședea la o feréstră despre curte a palatului sêu din Țergoviște. Sta rêfîmat pe cotul dela mâna stîngă, érá cu mâna dréptă își resucia din când în când mustățile cele dese și lungi. Privirile sale rêtăciau fără nici o țîntă între cer și pămênt.

Vlad era de astă dată cu totul afară din obiceiul sêu.

De ordinar el nu căuta liniscea, nici repausul; trândăvia o uria din tot sufletul. Neastêmperul și sburdarea formau o trăsătură de frunte în caracterul lui. Orî de câte orî nu era cuprins cu grijile Domniei, el eșia la vênătore, sêu alerga cu calul, sêu se deprindea în arme alătura cu boerii curții sale.

Acum însê firea lui se părea de tot schimbată. Sêlbătăcia căutătorei, ce caracteriséză atât de mult pe Domni-tirani, dispăruse din ochii lui Vlad-Țepeș. Fața lui esprima un fel de duioșă și o blândetă, care ar fi putut pune în uimire pe toți cei ce'l cunoseau mai de aprópe. Pe buzele lui, de altă dată atât de reci și amerințătore, acum rêsăria câte un suris, — semn învederat, că inima lui era mai puțin împetrită.

Junele voevod era cufundat în gânduri.

Dar la ce se gândia el?

Nu se gândia nici la rêsboiul cu Turcii, nici la trebile țerei, nici la vêrsări de sânge. El încetase pe un moment de-a mai fi erou, domnitor și tiran. Vlad redevenise om, — ceea ce nu i se întempla decât fórte a rare orî.

Gardiștii sêi, copiii din casă, faimoșii țepeluși, erau* toți prin curtea palatului. Unii își spêlau armele, alții țesêlau caii, și érá alții se întreceau la luptă săgetând cu

arcele, atacând cu spadele și cu sulitele și apêrându-se cu pavéza.

De altă dată voevodul privia cu viiú interes și cu multă plăcere la ast-fel de deprinderi ale voinicilor sêi; acum însê nici în săma nu le băga.

Vre-o patru, cincî țepeluși, ce se păreau mai căpetenii, ședeaú fără lucru pe o laviță de pêtră aprópe de pórtă cea mare. Acestia aruncaú pe furis câte o privire la stăpânul lor și nu se puteau mira îndestul, vêdendu-l într'o stare ca aceea. Ei sta să nu-l mai cunoscă.

„Ce va fi avênd Măria sa, de stă pe gânduri?“ — întrebă unul pe tovaroșii sêi. — „Ca astăqi nici odată nu l'am mai vêdut“.

„Póte, că se căesce de faptele sale“ — rêsponse al douilea. — „Pe semne îl va fi muștrând cugetul pentru boerii trași în țépă“.

Al treilea adause: „Pe legea mea, voi nu sciți ce diceți. Căința nu are loc într'un suflet ca al Măriei sale. Nu că-î pare rêu de boerii înțepați, ci din contră, se va fi gândind, pe câtî se mai înțepe. Țineți minte, că așa e, cum vê spun eu“.

„Fiă-ți vorba de aur!“ înterupse al patruea. — „Măcar de-ar da Dumneđeu un gând bun Măriei sale... S'a împlut moșia de neghină, frate, și mai trebuie plivită...“ — Acesta n'apucase a sfêrși vorba bine, când voevodul făcu o mișcare răpede, se sculă de pe scaun și scóse capul pe feréstră.

„Corbene!“ — strigă el cu o voce puternică, de se cutremuraú zidurile, și se uita prin curte, ca cum ar fi vrut să caute pe cine-va cu ochii.

Atunci unul dintre țepeluși se îndreptă cu pași sprinteni spre scările palatului. Era un voinic înalt în trup, cam întunecat la față și cu o căutătură sêlbatică; era vătăful țepelușilor, spaima boerimeii și favoritul lui Vlad Țepeș.

*) A domnit în Țera románescă în a dóua jumétate a secolului al XV. și s'a făcut celebru prin tirănia și prin cruđimî de tot felul.

El se sui pe trepte cu repeđiciune și după un moment sta înaintea lui Vodă, în casa cea mică a palatului.

„Să trăești Maria ta!“ — ăise Corbeanu și sărută apoi alba mână a Domnului.

Vlad îl bātu pe umăr și-î grăi astfel:

„Măi Corbene! Mai deunăđile, când ne întornam dela vânătoare, trecurăm pe la casele Stanciuului celui orb. Ți-aduci aminte, că fata boerului a fost ședând cu furca în prispă; sci, că i-am cerut apă, să beu. Mi s'a părut de tot frumoasă acea copilă a Stanciuului; ea mi-a luat ochii, mi-a furat inima, Corbene. Pare, că mi-a dat apă fărmeacă, de nu pot să-mi mai mut gândul dela dânsa. Îi duc dorul ăi și nópte, și nu știu, ce să mă fac de dragul ei.“

„Ai dreptate, Măria ta“ — răspunse Corbeanu. —

„Vor mai fi fete de boeri în țeră, dar fată ca a Stanciuului, ba.“

„Sci, ce am pus de gând, Corbene? Voiu să-mi iaău pe fata Stanciuului soția, voiu să mi-o fac Dómna. Încalecă decî pe cel mai bun cal din curtea mea și dă o fugă până la casa Stanciuului. Spune acelui boer, că Domnul țerei a hotărît, să și-l alegă socru; spune-î să se gătască de nuntă, că nu mai pot de dorul fiicei sale. Acum plécă, fétul meu, dute ca gândul și vină ca vântul!“

Corbeanu n'asteptă, să-î dică de două ori; el făcu o adâncă închinăciune, apoi eși de grabă, rîvnitor de-a plini solia. Vlad trecu în casa cea mare, unde avea să priméscă pe boerii, ce veniaă să-î, vorbéscă în trebile țerei.

Casele Stanciuului se aflaă afară pe moșiă, nu togmai departe de Têrgoviște. Deși eraă clădite din lemn, ele aveaă totuși un exterior destul de frumos. Lemnul păreților era cioplit cu multă măestria, érá coperișul de șindilă imita soldii pescelui. Întrarea o forma o prispă, purtată de patru stâlpî de stejar. Curtea era închisă c'un zid primitiv de bolovanî. Jur împrejur se estindeaă țarine mănóse, acoperite de grâne îmbelșugate; colinele eraă plântate cu viță de viiă, érá pe liveđile cele erbóse pásceaă turme de oi, de vite cu córne și o hergheliă de cai.

Tóte acestea formaă averea orbului Stanciu, care se trăgea din némul Domnilor bêtrâni. Dară ce-î folosiaă lui averile acestea? Îi lipsia cel mai mare și mai scump tesaur: lumina ochilor, fără de care cine póte să se simță fericit în lume?

Singura mângăere a lui Stanciu era fiica sa Păuna, că-cî jupănésa îi murise de mult.

Precând Corbeanu se gătia să plece din Têrgoviște, étă ce se petrecea la casele Stanciuului. În prispă ședeau pe o bancă de stejar două bărbați în costume boeresci. Unul putea să fiă ca de 60 de ani; el avea trup robust, purta barbă mare și pèrul începea să-î încăruntéscă. Al douilea se părea, că a trecut de două-deci de ani; era legat la trup, osos și de-o statură miđlociă. Ochii lui eraă ca murele și pèrul ca péna corbului. În espresionile feței aréta multă vioiciune și indrăsnélă.

Era Stanciu și un fecior de boer, anume Vintilă. Cel dintăi se proptia pe o cârjă și ținea capul plecat în jos; tinèrul își aruncase piciorul drept preste cel stîng, érá cu mâna stîngă atingea ușor umèrul drept al bêtrânului.

„Așa, cum îți spun eu, Vintilă,“ — ăicea Stanciu cătră junele boer. „Păuna va fi a ta; tu vei moșteni averea mea tótă. Dară să-mi ajuți, fétul meu, să-mi rêsibun încontra lui Vlad, care mi-a mănecat norocul.“

„Lasă pe mine, boer dumneata, lasă numai pe mine. Am să port eu de grijă lui Vodă. Măne séră voiu strînge aici pe mai mulți boeri, ca să ne înțelegem și mai bine.“

„Bine, Vintilă, prea bine; dar mă tem, că vom fi prea puțini. Ar trebui să tragem pe mai mulți în partea noastră.“

„Până dimiñetă — adause Vintilă — voiu colinda pe la toți cunoscuții mei din acest județ și le voiu descoperi tot planul urđit încontra lui Vodă. Boerii duc gróza tiranului și toți ar dori să se scape de dânsul cât mai curênd. Numai nu avea cine să facă începutul; acum noi l'am făcut. De aci înainte tóte vor merge ca pe brasdă.“

„Țera trebuie scăpată de acest neom!“ eschiamă Stanciu rădicându-și capul în sus. „Abia s'a așédat în scaunul Domniei vèrsătorul de sânge, și étă că Têrgoviștea se împle de stêrvuri. De va isbuti cumplitul să-și mai lungéscă Dómnia, apoi să sci, că nu va mai rămânea picior de boer în țera acésta. O, Dumneđeule, fă-mi parte de ăile, ca să nu moriu eu înaintea lui Țepeș.“

„Fi pe pace, boerule!“ întrerupse Vintilă c'un ton încređut. „Mai sunt în țera acésta ómeni cu inimă, cari nu vor suferi, ca tronul lui Radu-Negru și a lui Mircea să fiă pângărit de un monstru. Țera preste curênd va sërba o ăi mare, boerimea sugrumată va resuffa preste curênd.“

„Dea Dumneđu să fiă, cum ăici“, răspunse orbul stringênd mâna lui Vintilă. „Dară trebuie să ne grăbim, fétul meu, că-cî nu scie omul, ce aduce ăiua de mâne. Póte, că Țepeș togmai acum mediteză și perirea noastră. Țepele staă góle de vr'o câte-va ăile, érá tiranul e deprins a face ospete între stêrvuri. Apetitul său de féră cere victime . . .“

Tinèrul se simția fórte pètruns de cuvintele Stanciuului și din ce în ce devenia tot mai nerăbdător. — „Să nu mai perdem timpul cu vorbe“, ăise el sculându-se de pe scaun. „Mă duc, boerule, să-mi caut de drum. Măne voiu veni să te înformez despre tóte. Te las cu Dumneđu.“

„Să âmblî sănătos, Vintilă“ — răspunse bêtrânul. — „Dar stăi, iubitul meu, stăi, de-ți iea ăiua bună și dela Păuna.“

Orbul chiemă pe fiă-sa afară și acésta se ivi în prispă. Ce ființă dragălașă, ce chip ângeresc!

Trupușorul ei, tras ca prin inel, se mlădia în cele mai perfecte forme, se clătina ca trestia pe baltă. Fața ei blândă, gingașă și grațiosă era o comóră de tóte misteriele frumuseței femeesci. În ochii ei scânteia acel foc magic și răpitor, care a fost în stare să străbată și într'o inimă, cum era a lui Țepeș. Era îmbrăcată într'o rochiță albă, lungă până la călcăie, cusută cu fir și séménată cu fluturei de aur, împodobită la mâneci, la guler și pe piept cu tot felul de broderii. Miđlocul i-l curma un bréu, ornat cu petre scumpe, érá la grunađi ea purta salbă de mărgele. Pèrul, mai mult blond decât negru, era împletit în două cosițe lungi, care i se coboriaă când pe spate, când pe sîn.

Junele își eși din fire la vederea acéstei ființe, care mai că nu avea sémén în lume. El o mai vèduse, ce e drept; dară cu cât o vedea mai des, cu atât mai frumoasă i se părea, cu atât mai fărmeacătoare. Nicî că l'ar fi lăsat inima să se misce de lângă dânsa, decă nu l'ar fi chiemat o datoriă, dela a cărei împlinire atârna în parte căsătorirea lor.

Vintilă strînse cu foc mâna Paunei, apoi încalecă pe

un cal, ce era legat de stâlpu prispelui. Flăcăul dete călcăie murgului și dispăru; dară inima lui rămase la Păuna și ochii Păunei se duceau după el. Perdând pe ursitul ei din vedere, frageda copilă luă de mână pe nenorocitul tată și-l duse în curte în umbra unui nuc; ea se întorse apoi în casă spre a-și vedea de lucrul țilei.

Preste câte-va momente Stanciu auzi pe la poartă tropot de cal. Simția, că vine cine-va.

Era Corbeanu. El intră în curte, descălecă și apucându-și calul de frâu se apropie de Stanciu și dișe:

„Bine te-am găsit, boer dumneata!”

„Bine veniși la noi”, răspuse orbul clătănând din cap. „Dar spune-mi, cine ești, că eu n'am ochi, să te văd.”

„Sunt din ómenii lui Vodă; sunt Corbeanu, vătaf copiilor din casă. Măria sa m'a trâmisi cu solia la dumneata.”

Stanciu tresări ca din vis la aușul acestor cuvinte și fața lui să făcu, cum e turta de cêră. Singur numele Voevodului era de ajuns pentru a-l împlea de fiori și de mânia. Nenorocitul era cât p'aci, să începă a blăstema în gura mare pe acela, dela care socotia, că i se trage tot rêul; dară se stăpâni, cum putu, silindu-se a-și ascunde adevêratele cugete și a simula altele cu totul contrare.

„Ești dela curtea Măriei sale”, — continuă orbul cu glasul cam emoționat. „Mă bucur, dragul meu, când văd, că Maria sa și-a mai adus aminte și de un amărit ca mine. Tot e bun Măria sa: caută de boeri și le arată dragoste. Dumnețeu să-î lungescă țilele și să-î întărescă Domnia! . . . Dar vei fi aducând și vre-o veste de pe la curtea domnescă?”

„Aduc veste bună, jupâne”, răspuse Corbeanu. „Măria sa a pus gând, să fericescă o casă de boer.”

Stanciu surise cu ironiă, apoi mênă vorba mai departe:

„S'ajute Dumnețeu Măriei sale! Dar mă mir, fêtul meu, în ce legătură stă acest gând creștinesc al Domnului cu venirea ta la mine. De sigur, că nu ești voiș fi acela, pe care caută Măria sa să-l fericescă.”

„Ba togmai dumneata ești acela, jupâne Stanciu, dumneata și casa d-tale.”

„Și cum s'ar putea una ca acêsta, vătafe?” eschiemă Stanciu cu mirare. „Ești prin nimic n'am meritat mila Măriei sale: cum ar âmbra decî, să mă fericescă? De altfel, fêtul meu, pentru mine nici că mai pôte fi vorba de fericire în lumea acêsta. Ești nu mai sînt om ca alți ómeni.”

„Așa este, jupâne, dar ai fată mare și . . . .”

„Am pe Păuna, — singura mângăere, ce mi-a mai lăsat Dumnețeu pe pămênt.”

„Ei bine, ca să nu mai lungim vorba, află boerule, că Măria sa a hotărit, să te facă socru de Domn.”

Stanciu sări oblu în sus și strigă ca un om desperat:

„Ești, socrul lui Vodă?”

„Dumneata, jupâne, dumneata” — răspuse Corbeanu.

„Vești numai de te gătesce de nuntă.”

Stanciu continuă c'un ton pe jumătate serios și pe jumătate ironic:

„Apoi bine, vătafe, togmai pe mine m'a găsit Maria sa mai bun? Mulți boeri sînt în țera acêsta, boeri cu fete, cu avere și cu vedere. Cum de m'a ales chiar pe mine dintre toți? E prea mult, prea mult!”

Corbeanu se mira de aceste respunsuri ale boerului, care cam sêmănau a refus.

„Ce fel, jupâne?” dișe el cam necăjit. „Pare-mi-se,

că nu te prea bucuri de vestea, ce ț-am adus. Óre întru nimica socotesci onórea de-a fi socru de Domn? Bagă de samă, jupâne, bagă de samă, ce stai a face. Nu sci, cum e firea lui Vodă?”

Stanciu lăpêdă acum masca și respuse sincer și rezolut:

„Fiă, cum va fi! Ești nu am fată pentru Măria sa; fata mea e promisă unui fecior de boer. Mergî, Corbene, de spune Domnului, că atunci, când îmi va da înapoi lumina ochilor, atunci și ești voiș să-î daș pe fiica mea soția, — mai curênd nu.”

„Îndeșert ai îmbêtrânit, boer dumneata, că-cî mintea nu ț s'a copt cu anii!”

Cu aceste cuvinte țepelușul încălecă pe cal și-și luă țiuva bună.

„Rêmâni sănătos, jupâne!” dișe el depărtându-se.

„Cale bună, vătafe!” răspuse Stanciu cu ton apêsat. Bietul om nu scia ce face: ura atât de mult îl orbise, încât nu se mai gândia de loc la urgia, ce conjura pe capul sêu.

Începea să însereze, când Corbeanu intra pe poarta curții domnesci. Calul sêu era tot alb de spume, atât de tare îl alergase.

Voevodul togmai atunci se despărția de boerii cei mari ai divanului, cu cari pusese la cale nisce afaceri de-ale Domniei. El era cât pe aci să-și uite de fata Stanciuului; dară cum zări pe Corbeanu, că deschide ușa, îndată inima lui se aprinse din nou.

„Ce veste, Corbene?” întrebă el pe favoritul sêu.

Acesta povesti din fir în pêr tot ce petrecuse. Domnul asculta, fără ca să-și schimbe măcar odată fața, fără ca să arete un singur semn de nemulțămire și de tulburare. Avea dreptate, căci în cele din urmă ce i-ar fi pêsat lui de Stanciu, decă ar fi voit cu orî-ce preț să-si facă pe Păuna soția? Pentru dênsul de cele mai multe ori cea mai bună lege era propria sa voință; ce l'ar fi putut decî împiedeca, de-a se pune mai pe sus de voința unui părinte?

„Prea multă ocară, Măria ta”, — dișe Corbeanu după ce-și terminase povestea. „Un orb ca Stanciu să rîdă de Măria ta? Ești unul n'aș suferi acêstă batjocură, ești nu.”

„Nu-ți ești din fire, Corbene; nu mă îndemna să fac rêu, unde nu e cu cale și când nu se cuvine. Stanciu de n'ar fi orb, nu mi-ar fi refuzat pe fiica sa.”

„Dar nici orb nu se cădea să ț-o refuze.”

„Ascultă, Corbene, să-ți spun ești una și bună. Mie mi se pare, că Stanciu nu e cu mintea la loc.”

„Așa am diș și ești, Măria ta, dar ce folos?”

„În țile trecute, precum bine sci, a năvălit Iancu Huniadi cu óste în țera la noi. El a pus pe nisce Unguri de-ai sêi să scóță ochii Stanciuului, că-cî avea ură pe dênsul nu sciú decând, nici pentru ce. Așa dară Iancu Huniadi pe drept, pe nedrept — Dumnețeu să-l judece — a luat lui Stanciu lumina ochilor. Și Stanciu ce face acum? Prepune, că ești am învățat pe Huniadi să-l orbescă, și în loc de-a blăstema pe făptuitorul nenorocirei sale, el nebunul mă uresce pe mine. Vești, Corbene, cât sînt ómenii de nedrepti? Apoi lumea mă numesce tiran, când vede, că trag pe boeri în țepă . . . . .”

Dișă lumea ce-î place, Măria ta; dară ești așa te rog,

să ascuți și de mine măcar odată. Trage pe Stanciu în țepă!”

„Taci, Corbene dragul meu, că voiți vedea eu, ce voiți face. Mă voiți duce mâne, să vorbesc însumi cu Stanciu, dără de-l voiți putea înțelepți. Acum alta să-ți spun eu ție, băete. Dă poruncă copiilor din casă, ca numai decât să-mi gătescă un cal; ără tu mergi de-mi scóte hainele mele de boer.

Corbeanu ascultă.

Ce avea de gând voevodul? Pentru ce poftia să-și gătescă un cal acum nóptea? Cu ce scop voia el să se schimbe în portul de boer?

Vornicul cel mare îi spusese, că pe la țără se întemplă nóptea mulțime de furturi și de hoții, că chiar împrejmuirile capitalei sunt bântuite de hoți. Vlad încredințase pe vornicul, că se va duce el însuși, să caute pe hoți și să pună mâna pe dênșii, de cumva s'ar întempla să le dea în urmă. Așa era firea acestui Domn: decă pe de o parte el era tiran și crudel față de dușmanii săi, apoi pe de altă parte căuta să facă și binele, să facă binele prin sine însuși. Era îndrăsnet afară din cale și tot deuna cu capul a mână, se espunea orbesce pericolului; el de Dumneđeș se temea, dar de ómeni, ba. În privința acesta putem đice, că Țepeș nu-si are sémên în tótă istoria Românilor.

(Va urma).

La griji.

Crescurăm la olaltă din frageda pruncia:
Voi, grijilor, și eu.
Ce strinsă legătură, și ce tovarășia,
Păstraram până astăzi, și vom păstra mereu!

Zimbiam cu inocință la caldul sîn de mamă,
Când voi ați năvălit;
Mă luarăți fără veste și nu-mi ținurăți samă,
De traiul, cel mai vesel, de timpul daurit.

Și mă culcam în légân — ér' voi în jur de mine,
Fidele străjuiați.

Făceați la căpătăiu-mi o mamă să suspine,
Și să suspin cu dênșa pe mine mă siliati.

Am fost copil cu anii; dar joc, răsfat și glumă,
Voi nu mi le-ați conces;
Când sémênăm a flóre, voi imi erați o brumă —
Ce bine, decă mórtea d'atunci m'ar fi cules!

Când mă veldurăți mare pe plaiul tinereții,
Părea, că vă sporiți.
Scăpase câte-o rosă din gerul dimineții,
Dar voi nu pregetarați de grab s'o vestejiți!

Și mă pândiați deștepte; pe ori și ce cărare,
Erați în urma mea;

Și cum simțiați în pieptu-mi speranța că răsare,
Vă prefăceați în neguri să ntunecați o stea.

1875.

Ba chiar și când hymenul mi-a pus pe cap cununa,
Zimbindu-mi fericiri, —
Voi, negre călăuze, atunci ca 'n tot deuna,
Mă bântuiați crudele cu tainice çobiri.

De-atunci nesupérate ședeți la mine 'n casă,
Și nu mă părăsiți;
Vă urc în așternutu-mi, vă pun la a mea masă,
De plânsul meu nutrite într'una vă măriți!

În van vă deschid ușa, că voue nu vă place,
Locașul se schimbați.
Nu mi-ați făcut destule, mai multe veți a-mi face,
Și nu e gol păharul, din care m'adapați.

Plăcerile și pacea mi-ați dus din astă vieță,
Speranțele mi-ați dus;
În jurul meu e érnă, în pieptul meu e ghiață —
Eu sânt un arbor vesced — la ce mai stați în sus?

Dar nu mi-a albit pèrul, și crețe n'am pe frunte...
O griji, mai dați rëgaz!
Doresc să es din lume cu pletele cărunte,
Să duc urmele vóstre sémnate pe obraz.

Și când sbărcita-mi față va fi încoronată,
De plete argintii;
Atunci săriți de grabă la sapă și lopată!
Ce-mi pasă, decă anii la culme nu vor fi?...

I. Al. Lăpëdat.

Constantin Negri.

La 1 Octomvre anul trecut clopotele orașelului Tergul-Ocna, județul Băcău în România, vestia cu sunet jalnic trecerea unui călător din această lume deșertă într'o lume mai bună. Ceremonia funebrală nu se distingea nici prin parade estraordinare, nici prin pompe alese; cu tóte acestea, ea avea ceva imosant, nu atât pentru ochi, cât mai vèrtos pentru inimă. Afară de rudeniile defunctului se mai vedeau pe lângă siciu și câteva persóne de distincțiune: Principele poeților români, D-nul Vas. Alesandri; vestitul om de stat, încărunțit în lupte politice, distinsul orator, fostul de atâtea ori ministru, D. Manolache Costache Epurénu, care rosti și cuvântarea funebră; apoi un reprezentant al curței Domnesci, mai mulți funcționari de-ai județului și de-ai comunelor. Jalnicul public consta însé mai vèrtos din țeranii; și acestia plângeau cu lacrimi ferbinți în fața siciului; plângeau țeranii, cum plâng fiii cu dor și cu durere,

când mórtea smulge din mijlocul lor pe părintele cel bun și iubitor.

Și pe cine încăpea acel siciu înundat de atâtea lacrimi fierbinți? Pe nimenea altul, decât pe Constantin Negri, marele Român, distinsul om de stat și ilustrul cetățén. Mórtea l'a înstrăinat de cătră mult cercata sa națiune în al 64-lea an al unei vieți pline de fapte mari, fapte bune, fapte neperitóre.

Constantin Negri, al cărui portret îl presentăm cetitorilor nostri în numărul de astăzi, se trage dintr'o vechiă familiă boerescă din Moldova. Rëposatul G. Asachi credea, că străbunii familiei Negri au fost genovezi de origine. Proprietatea tatălui său celui bun era moșia Minjina, în județul Covurluiului, — Minjina, care va trebui să ocupe o pagină strălucită în istoria națională. Mai într'un târđiu Negri căpëtă un părinte vitreg, în persóna vestitului boer

moldoveni, Conachi; acesta propuse junelui Constantin, să prelucra conurile Conachi, ca să-l facă moștenitor preste o avere colosală. Negri nu acceptă această propunere, pe care puștii Conachi de-al secolului nostru ar fi fost în stare să o respingă; el se mulțamei cu proprietatea Minjina, pe care îl lăsa răposatul său tată.

Ca și alți boeri tineri de pe acele timpuri, Negri petrecea și alți ani în străinătate. Încă în etatea de 24 de ani el ar fi putut să se pună cu succes în serviciul patriei sale. Avea idei lămurite despre situaținea de atunci în Moldova, despre relele din lăntur, ba pôte chiar și despre remediile, ce trebuiau aplicate. Dăr să nu uităm, că pe atunci hospodarul țerei era Mihaiu Sturza; apoi se scie, că sub domnia lui Mihaiu Sturza nici un patriot nu putea

servi țerei sale nepedopsit. — Acest Domn, pe care alții îl judece, érá condeul nostru să-l trecă, — acest Domn și cel de pe lângă densus — nu se puteau împăca cu generosa junime, eșită de prin scóle străine. Din contră, junimea înflăcărata de ideia patriei, era luată în ris de puternicii dela cãrmă; doctori în drept se vedeau aplicați prin funcțiuni subalterne, ca și cum ei n'ar fi fost bunii de alt ceva. Cu un cuvânt, așa numiții „francesi“ și „nemți“ erau fôrte rău vëduți și priveghiași de aprópe; tóte scrierile lor erau supuse la o aspră censură.

Negri vëdu, că între asemeni împrejurări nu va putea fi de mare folos patriei sale, cel puțin pentru moment. El preferi decí a se înstrăina pe cât-va timp și se duse în Italia: „înstrăinare silită“, ăice escelentul său biograf, D. G. Misail, pe care îl urmăm și noi în schițarea evenimentelor principali din viața ilustrului bărbat. Negri petrecea mai ales în Veneția; dară gândirile sale erau nedespărțite de patria suferitoare. Pe timpul „înstrăinării silită“, Negri își procură o frumósă colecțiune de tablouri, pe care mai apoi o dărui Universității din Iași. În Italia densus petrecu pôte până pe la anul 1844.

Între anii 1840 și 1844 se reintorseseră în Moldova de pe la scólele din străinătate o mulțime de tineri inteliginți; ei aparțineau celor dintăiui familii ale țerei și aduceau cu densus cartea, onestitatea, independința de

caracter și patriotismul infocat. Astfel de tineri erau între alții Dnii Cogălnicenu, Epurenu, doct. Fëtu, Alesandri, Ruso, Cuza, etc. Negri veni și densus din Italia, ca să se înroleze în șirurile acestei pleiade, căreia Provedința îi atribuisé o misiune atât de măreță. De aci înainte marele patriot începe strălucita sa carieră. El se devotéză patriei sale și până la 1864 nu-l vom vedea lipsind din nici o luptă națională.

La întórcerea sa în țeră, Negri găsi junimea desbinată în dóue tabere: partisanii scólei germane și partisanii scólei francese. Desbinarea degenerase în certe înverșunate, care de multe ori trebuiau complanate prin duel. Negri, pe carele ceialalți tineri îl numiau Moș-Costache și Unchiașul, adună junimea în jurul

său și n'avea altă grijă mai mare, decât să o împace, să facă a dispărea din sinul ei cele dóue tabere. Pe de altă parte, el se nevoia să puna în contact pe junii din Moldova cu cei din Muntenia și chiar cu cei din Ardeal. Casa lui Negri dela Minjina deveni loc de întrunire al junilor cărturarí; aici, în ăiua de SS. Constantin și Elena, era sərbătóre cu petreceri frumóse, la care participau între alții un Bălcescu și un Alesandri, cel mai dulce amic al lui Negri, un suflet gémen cu sufletul cestui din urmă. „Moșia Minjina ajunse pe la 1835 puntul de gravitațiune al tuturor acelora, cari preste un deceniú aveau să schimbe fața țerei. Dela Min-

Constantin Negri.

jina tinerii nu se mai întorceau ca Moldovenii și Munteni, ci ca Románi, ca apostoli ai unirei“, — ăice dnul G. Misail în escelentul său studiú despre Const. Negri. Așa dară farmecul, prin care Negri scia să țină la olaltă pe junii moldoveni și munteni, acel farmec era ideia Unirei, propagată de densus cu focul adevératului apostolat!

Întreaceea apăruse în Iași o fóiă literară științifică, „Propășirea“, fundată de Dnii Cogălnicenu, I. Ghica, P. Balș, Vasile Alesandri. Negri se grăbi a colabora în prosă și versuri, la această fóiă, care era un organ literar al tinerimei române preste tot. Deși colaboratori „Propășirei“ nu erau bine vëduți de Mihaiu Sturza, totuși influinței lor e mai vërtos de a se mulțamei, deca în Adunarea dela 1844 se decise desrobirea ăiganilor guvernului și ai

mănăstirilor, și decă se decretară și alte câte-va reforme importante. Negri salută acest eveniment printr'o poesiă, și ceilalți tineri se arătau cu recunoștință către Domn. Tot în acelaș an a fost însă suprimată și Propășirea din cauză, că publicase o novelă de C. Negruzzi, intitulată „Toderică, jucătorul de cărți“. Cuprinsul acestei nuvele dispăcu foarte mult ómenilor dela cãrmă. Dar pentru ce? . . .

Anul 1848 se apropia și ideia Unirei câștiga tot mai mult teren. La 1847, cu ocaziunea sãrbãrei ðilei lui Ștefan cel Mare, la 27 decembrie, Negri rădică într'o frățescă întrunire un celebru toast pentru Unire. Toastul se termina cu următoarele cuvinte: „Trăescă România unită!“

În Martiú, 1848, junimea din Moldova înălță stindardul reformei; într'o petițiune de 35 de puncte ea reclamă reforme sociale și unirea celor două țeri române. Mișcarea nu eși bine; ea fu sugrumată de guvern. Apostolii nouilor idei fură arestați și trãmiși în esiliú în nóptea de 29 Martiú. Între ceilalți numeroși esilați erau și C. Negri, Al. Cuza, Alesandri, Cogãlnicenu. Cei mai mulți se duseră la Paris sperând, că de acolo vor putea servi mai bine patriei lor.

C. Negri fusese deja la Paris în érna aceluí an, togmăi pe timpul, când isbucni revoluțiunea din februarí. Proclamându-se republica, junimea română aflătoare în capitala Franciei, cu președintele ei Negri în frunte, desvêli tricolorul românesc și se duse de feliicită guvernul provisorí. Primirea fu căldurosă; Francezii numesc pe Români frați și le promet ajutor pentru țera lor.

Pe timpul esiliului, Negri éráși e președinte în întrunirile tinerimei. El escelezá alătura cu Goleșci prin sacrificie aduse în favórea esilaților; când nu mai avea bani în pungă, se grăbi de-și ipotecă proprietatea Minjina și continuă a face binele ca și mai înainte. Ce generositate, demnă de imitat!

Pe tronul Moldovei, după Mihaiú Sturza, se sui Gregoriú Ghica (1849). Acesta deschise junilor esilați porțile patriei, le oferi demnități și funcțiuni mari. Ce diferință între Gr. Ghica și Mihaiú Sturza! Cest din urmă persecuta în tot chipul pe ómenii inteligenți și patriotici; cel dintăiú se îngrádi cu densus, ca să-i aibă ca un zid de apărare împrejurul tronului său. Gregoriú Ghica era cu inimă curată către țera, căuta să facă binele. Cine i-ar fi putut da mai bună mână de ajutor, decât C. Negri? Și întru adevér, Negri se face ministru alătura cu Pan și Ralet, cari erau tot la un gând cu densus.

Acum încep a se introduce în Moldova un șir de reforme din cele mai favorabile progresului; se delăturéză cu totul selávia Țiganilor, mai vèrtos prin influința lui Negri; se proclamă libertatea de presă, se favorisézá literatura, se deschid și se sporesc scótele. La 1855 reînviá și Propășirea sub redacțiunea D-lui V. Alesandri. În privința politică, Domnul și ministrii sêi cei liberali, Negri, Pan și Ralet, fac o zelósă propagandă pentru unire. Gregoriú Ghica și Const. Negri cutreieră țera ca nisce apostoli și provócă poporul să reclame Unirea cu Muntenií.

La an. 1855 C. Negri e trãmis la Viena în calitate de informător al imputernicitului turc la conferințele de pace; aci el avu cea mai bună ocaziune, să informeze și pe reprezentanții celor-lalte puteri despre situațiunea Țerilor

române și despre justele lor aspirațiuni. Nu ne indoim, că el va fi și făcut acésta cu tot zelul, de care era capabil. Tot în anul acesta Gr. Ghica însãrcinéză cu afacerea averilor mănăstirilor închinat pe C. Negri și pe Ralet. Ambii plécă la Constantinopole în luna lui juniú. D'aci înainte C. Negri isí va pune tóte silințele posibile, ca să desrobescă o parte a pãmântului românesc de supt dominațiunea calugêrilor greci. Și într'adevér, în mai bune mâni nu putea s'ajungă o afacere ca acésta.

Gregoriú Ghica făcuse Moldovei serviciu mari; domnia lui însă nu dură timp îndelungat. La an. 1856 bunul și lãudatul Domn trebui să facă loc caimacamiei. Era o lovitură din cele mai simțite atât pentru țera, cât și pentru aspirațiunile naționale.

La an. 1857 în 22 septembrie, se convocă în Iași Adunarea ad hoc. C. Negri fu ales vice-președinte. Acésta Adunare ceru Unirea Țerilor și Domn străin ereditar. În luna lui decembrie C. Negri propune în Adunare împroprietărirea Țeranilor; dară propunerea lui nu a fost sprijinită de majoritate, că-cí terenul nu era încă bine pregătit pentru realizarea unei idei atât de mãrete; afară de aceea, ea atrase lui Negri dușmânia multor conservatori.

La an. 1859 Negri era pus între candidații la domniá; candidatura lui era susținută de un Cogãlnicenu și de alții ca densus. Negri ar fi putut ajunge Domn, dară nu a voit. Ținta lui nu era tronul, ci lupta sub drapelul progresului și al naționalității. Alegându-se Alesandru Cuza Domn atât în Moldova, cât și în Muntenia, unirea de fapt era sèvêșită, visul de aur a lui Negri era realizat. Mai rêmânea acum, ca și puterile garante, dar mai ales guvernul otoman, să recunoscă acésta unire. Negri fu trãmis ca agent al României la Constantinopole, cu scop de-a lucra în favórea Unirei. Densus primi cu bucuriá acésta sarcină, pentru purtarea căreia puțin ar fi oferit mai multe garanții. Negri se formase binișor în scóla practică a diplomației, avea energia faptei și era însufletit de amorul țerei. Pe lângă acestea, el era cunoscut de bărbații politici ai Turciei, precum și de mai mulți diplomați europeni, cari aveau trecere la Inalta Pórtă.

În postul de agent rêmase dela 1859 până la 1864. Pe tot timpul acesta, el desvoltă o deosebită activitate; pe de o parte aduse la bun capêt cestiunea mănăstirilor închinat, pe de altă parte isbuti a îndupleca pe ambasadorii puterilor, să lucreze întru a se recunósce Unirea principatelor române. Decă lui Cuza i s'a făcut în Constantinopole o primire atât de ostentativă, apoi și pentru acésta meritul revine în cea mai mare lui C. Negri.

Cu anul 1864 se încheie activitatea politică și diplomatică a lui Negri.

Prin retragerea lui de pe arena politică România perdu foarte mult; junele stat fu lipsit de una din acele colóne tari și neclătite, pe care edificiul politic-social se rëđimase cu siguranță în timp de mai mulți ani. Absința lui Negri dela afacerile politice era una din durerile țerei, dar acésta durere a rëmas pentru tot deuna nealinată.

Înainte de-a însoți pe acest bărbat în viața privată, să mai resumăm odată actele mari și memorabile, care sunt nedespărțite de numele lui și prin care i se eternisézá memoria.

Ele sunt următoarele: desrobirea Țiganilor, unirea principatelor, secularizarea averilor mănăstirești, împămîntarea țeranilor.

C. Negri s'a arătat tot deuna mare și ca inteligență și ca sentiment; însă cu deosebire mare s'a arătat în respect moral, ca un caracter tot deuna nepătat, tot deuna desinteresat. El a făcut țerei sale binele numai pentru a face bine, era nu pentru a primi recompense. Devotamentul și abnegațiunea au fost pentru dînsul legile de purtare, și dela aceste legi nici odată nu s'a abatut, — nici chiar atunci, când i se oferia coróna Domnescă.

Dela 1864 încóce Negri trăia retras în viața privată. Proprietatea Minjina o sacrificase din pur patriotism, și acum nu-î mai rămase altă avere, decât casa și grădina din Tergul-Ocna. În cești 10 ani din urmă, dînsul se ocupa cu afacerile familiei și cu lucrul grădinei; model se arăta el în viața publică, model a fost și în viața familială. Nu vom discuta aici întrebarea, decă retragerea lui din viața publică a avut drept motiv descurăgiarea și

desperațiunea; lăsăm acésta pe sama altora. Spre a încheia, vom reproduce câte-va cuvinte dintr'o scrisóre privată, prin care se arată, cum Negri în timpul din urmă ducea o viață de eremit: „Căsuța, în care locuia, sémăna o capelă sântă în fundul munților; aci veniaū din tóte părțile României să se închine la El, fiind iubit și venerat de toți, cari au avut fericirea a-l cunósce.“

Astădî, când România se opintese din nou pentru a-și elupta deplina independență politică, astădî memoria lui Negri trebuie să fiă cu deosebire scumpă tuturor Românilor. Serviciile, ce a făcut el țerei sale ca agent la Constantinopole, staū în strînsă legătură cu aspirațiunile ei de astădî. Negri a lucrat pentru recunóscea Unirei, era Unirea, la rëndul ei, a devenit temeiul neatárnărei. Junele generațiunii, care sunt chîemate a lupta d'aci înainte pentru drepturile patriei, ar trebui să-si facă din C. Negri model de patriotism și de onestitate! . . .

Armata română¹⁾.

La momentul de-a vorbi despre armata română trebuie să putem părea mai nimerit și mai bine ales, când tóte privirile Europei sunt îndreptate spre țărmurile Dunării.

Creдем, că cetitorii nostri nu ne vor lua în nume de rău, decă le vom pune înaintea ochilor un scurt resumat din istoria armatei române.

Aședemintele militare ale Românilor de dincolo de Carpați nu datéză de eri; ele sunt tot așa de vechi ca și cele dóue principate, unite astădî într'un singur stat.

Istoria oștirii române din ambele țeri-surori se póte împărți în următoarele patru perioade:

I. Dela întemeierea principatelor până la venirea Domnilor Fanarioți, pe la anul 1716.

II. Dela venirea Fanarioților până la Regulamentul organic, în an. 1830.

III. Dela Regulamentul organic până la Unirea țerilor, în an. 1859.

IV. Dela Unire până în zilele nóstre. Noi ne vom opri la anul 1873, că-cî până aci ajung înformațiunile, de care ne servim.

Periodul prim.

Acest prim period e cel mai strălucit și mai glorios în istoria armelor române. În proporțiune cu durata lui, el a produs nisce personaje, care prin faptele lor de arme și-au încins frunțile cu laurul nemurirei. Vom aminti între alții pe Mircea-vodă cel Bêtrân, pe Alesandru-cel-Bun, pe Stefan-cel-Mare, pe Petru Rareș și pe Mihaiū Viteazul. Viața acestor mari Domni n'a fost decăt un șir de biruințe și de triumfe neîntrerupte asupra inamicilor Românisului. Ei, și oștirile lor au imortalizat pentru veci numele némului românesc.

Cei mai de frunte organizatori ai puterei armate la Români în periodul, de care vorbim, au fost Mircea I, Iuga-vodă, Alesandru-cel-Bun, Stefan-cel-Mare și Mihaiū Viteazul. Elementele organizațiunei atât în Țera românescă,

cât și în Moldova, sunt următoarele trei: armata permanentă, miliția și glótele.

Reposatul Nic. Bălcescu dovedesce, că armata din Țera românescă a fost cea dintăiū armată permanentă în Europa. E de presupus, că însuși Radu-Negru a fost începătorul organizațiunei militare. Pe la anul 1383 Mircea I a întogmit mai cu temeiū corpul dorobanților.

La început armata din Țera românescă se împărția în cete de câte 1000 ómeni sub comanda unui căpitan. Preste 500 poruncia un vataf. Cetele se subîmpărțiaū în câte deuce centurii; acestea aveau în frunte pe așa numiții sutași, mai târđiū iușbași. Centuria cuprindea deuce decurii, conduse de cetași.

Armata permanentă în Țera românescă trecea preste 30,000 de ómeni; în timp de rėsboiū se mai adăugea. Étă corpurile, care compuneaū armată permanentă:

1. Cetele de dorobanți, pedestrime grea, în număr de 10,000 de ómeni. Acestia la început erau înarmați cu arcuri și cu sulițe, era după inventarea prafului de pușcă, li s'au dat pusei și tunuri. Darobanții aveau comandant pe așa numitul căpitanul cel mare seu căpitanul dorobanților. 2. Călărași, călărime comandată de spătarul; numărul lor pe la an. 1679 era numai de 6000 ómeni. 3. Roșii de țera, călărime vestită, sub comanda marelui paharnic. Lefegii, pedestrași în număr de 1000; ei aveau în frunte pe căpitanul de lefegii. 4. Lefegii spătarului, 500 la număr, comandați de ceaușul spătăresc. 5. Vênătorii, pedestrime și călărime; comandantul lor, care dela 1620 încóce purta titlul de agă, era însărcinat și cu poliția capitalei. 6. Sărăceii și Scutelnicii formaū călărimea Bucurescilor, avënd în frunte pe căpitanul spătăriei. 7. Lipcanii, Români cu numire străină; ei erau în număr de 1000 sub comanda marelui postelnic. 8. Cazacii, asemenea Români cu numire străină. Acestia se urcaū la numărul de 2000, parte pedestrime, parte călărime, avënd comandant pe un polcovnic. 9. Pușcașii, 500, comandați de marele armaș. 10. Aprođii, tot cincî sute la număr; aveau în

¹⁾ Veđi Albumul armatei române, publicat în Bucuresci 1873.

frunte pe un vătaf la ordinele marelui postelnic. 12. Copiii din casă, 500, sub vătaful de copii. Ei formau garda pedestră în palatul domnesc; garda călărească a palatului o formau Curtenii. 14. Ferentarii, călărime ușoară. 15. Fustașii, 100 la număr, sub comanda iusbașei de fustași. 16. Haiducii, călări și pedestri, erau înarmați cu lăncii și cu săbii. 17. Călărimea serdarului de mazilii, corp compus din boerii eșiți din funcțiuni. 13. Tunarii, în număr de 500, erau artileriști, comandați odinioară de căpitanul dorobăntesc, apoi de marele armaș.

România mică avea oștirea sa proprie, comandată de Banul, care era ca un vasal al Domnilor Țerei românești.

Armata permanentă a Moldovei ajungea în timpurile de demult la efectivul de 40,000 oameni. Moldovenii încă se împărțeau în cete de câte 1000 sub comanda unui căpitan, de câte 500 sub un vătaf, de câte 100 sub un hotnogiū, sutaș seū bulucbaș, de câte 10 sub un ceauș seū chichaiă. Armata permanentă a Moldovei cuprindea corpurile următoare:

1. Dorobanii, pedestrași în număr de 8000.
2. Călărașii de țără, 11,000 la număr.
3. Pantirii, călărime, al cărei număr nu e cunoscut.
4. Călărașii de Galați și cei de Țarigrad; numărul acestora era de 1000.
5. Âmbălătorii de Hotin și de Soroca, tot 1000 la număr.
6. Vătășia de fustași.
7. Curtenii, toți din ném de boer, dar neajunși încă la funcțiuni boeresci. Ei formau 8 vătăși și erau ca un fel de geandarmi.
8. Pușcașii, erau tunari comandați de căpitanul cel mare al dorobanilor.

Trupele înșirate până aci atât în Țera românească, cât și în Moldova erau compuse numai din oameni de țără.

Uneori țerile se despoporau în mod considerabil din cauza multelor războaie și a invasiunilor străine. Atunci indigenii nu mai erau în stare să dea contingentele obicnuite. Domnii se vedeau nevoiți a înrola în armata permanentă oameni din țeri străine. Dar și în timpuri de acelea, când țera avea destule brațe pentru oștire, unii Domni totuși chemau străini cu lăfă, mai ales când ei simțeau trebuința d'a se sprijini pe străini.

În Moldova ostașii străini ținuți cu lăfă se urcau la numărul de 14,000. Erau acestia:

1. Seimenii hătmănesci, pedestrime compusă din Sârbi, Bulgari, Arnăuți și Greci; erau comandați de un baș-bulucbaș.
2. Patru căpităni de Unguri și de Nemți, de câte 1000 oameni fiecare.
3. Patru căpităni de Cazaci.
4. Căpităniile Tătarilor lipcani.
5. Două căpităni de Veslii, Turci și Tătari sub comanda lui Vesli-agasi.

În Muntenia chiar un Domn ca Mihai Viteazul se vedu silit să înroleze în armată Unguri, Ardeleni, Poloni, Cazaci, Sârbi, Arnăuți. Matei Basarab formă un corp de 2000 de Sârbi, Bulgari și Arnăuți cu numirea de Seimeni. Erau nisce lănceri comandați de un polcovnic.

Ostașii străini erau adeseori o adevărată calamitate pentru țerile române: făceau tulburări și supărau pe Domni prin renitență și pretensiuni esagerate. Revolta Seimenilor sub Matei Basarab deveni foarte serioasă și amenințătoare atât pentru Domn, cât și pentru țără.

Al doilea element al puterii armate la Români era

miliția seū milițiile, care se pot compara cu așa numitul landwehr din Prusia.

În Țera românească Mircea vodă cel-Bătrân împărțise teritoriul de dincoace de Olt din punct de vedere militar în 18 căpităni. Fiecare consta din 1000 de oameni sub comanda unui căpitan. În România mică erau deosebite căpităni. Oamenii căpitănilor, numiți catane seū slujitori, atât în România mare, cât și în cea mică, în timp de pace țineau garnizoanele orașelor și târgurilor, și păziau pe rând frontierele țerei. În timp de război erau puși sub comanda marelui spătar.

Afară de catane și slujitori, trebuie să mai amintim și pe dvorniceii, postelniceii etc. Densii se compuneau din contingentele unor sate întregi militare. În timp de pace acești militari petreceau pe la casele lor, era la cas de război apucau armele sub comanda câte unui boer.

În Moldova miliția se compunea din:

1. Nouăsprezece căpităni, cu câte 1000 oameni fiecare. O parte din acești 19,000 stăteau sub vornicul de țera de sus, altă parte sub vornicul de țera de jos. Mai în urmă trecu toți sub comanda hatmanului. Cetele de pe la margini păziau frontierele, era cele din lămtru făceau serviciu administrațiunei.
2. Seimenii și Sebganii agesci, în fiecare oraș câte 5, în Iași 10 la ordinele Agăi.
3. Călărimea de Lăpușneni, Orheieni și Sorocenii sub comanda unui serdar. Corpul acesta era destul de tare spre a putea apăra țera de năvălirile Tătarilor.
4. Vânătorii din ținutul Petrei. Acestia în timp de război formau o gardă pe lângă Domn; în timp de pace procurau vânat pentru masa Domnească. Ei locuiau cu toții într'un sat la Munte și ascultau de un vătaf.
5. Pedestrașii Câmpulungeni și Hăngani erau înarmați cu puști și cu topore lungi în codă.
6. Codrenii Tigheciului, 12,000 la număr. Erau călăreți și locuiau într'un codru dincolo de Prut.

Glotele formau al treilea element al puterii militare în ambele țeri românești. Ele se pot compara cu landsturmul prusian. În Moldova ele se numiau și oștea de strinsură. În timpuri de pericole extraordinare toți oamenii validi, capabili de a purta armele, erau puși pe picior de război. Stefan cel Mare câte odată a știut să facă minuni cu oamenii de glotă, luați dela cornele plugului.

În decursul secolului al XVII-lea instituțiunea militară a Românilor începu a merge spre decădintă. Țerile slăbiseră cu totul în urma atâtor războaie, susținute încontra vecinilor. Turcii, de atâtea ori bătuiți, în cele din urmă totuși remaseră biruitori. Ei dispuneau acum după bunul lor plac atât de cetățile române, cât și de armatele țerilor. Domnii erau obligați să ajute cu contingentele lor pe Turci în toate expedițiunile întreprinse în contra Poloniei și a Austriei. Între asemenea împrejurări era lucru prea firesc, ca Români să părădă încetul cu încetul atât amorul armelor, cât și vitejia din timpurile trecute. Deja înainte de venirea Fanarioților, Domnii au fost siliți a se încungiura cu ostași străini spre a nu renunța cu totul la instituțiunea militară. Turcii, Tătarii și Cazacii înlocuiau acum armata permanentă de odinioară. Ei trăgeau lefi bune în Bucuresci și în Iași, ca să apere persoana Domnilor și să prade țerile române, când lăfă nu li se plătia cu esactitate.

Cu toate acestea la finea secolului, de care vorbim,

Constantin Brâncovén se silia, să mai conserve cel puțin o umbră de armată națională. Demetriu Cantemir, în Moldova, de sigur ar fi reorganizat forțele armate ale țerei, așa cum fuseseră odinioară pe timpul Domnilor bătrâni, decât ar fi fost norocos în alianța încheiată cu Petru cel Mare. Dară catastrofa dela Prut a fost mormântul armatei naționale moldovene.

Periodul al doilea.

Despre epoca Fanarioților s'a vorbit atât de mult, încât ar fi de prisos să mai adaugem și ceva dela noi. Tronurile glorioșilor Domni bătrâni au fost date în arândă unor Greci parveniți dintr'un ținut al Constantinopolei, numit Fanar. Pórta nu cerea dela arândașii săi Fanarioți decât bani și supunere orbă. În fața acestor pretensiuni ale Porții, țerile române n'aveau să s'aștepte din partea noilor Domni decât la jaf și umilință.

Domni Fanarioți găsiră Moldova cu desevărsire desorganizată în urma catastrofei dela Prut; în Țera românească, ce e drept, ei deteră preste o stare de lucruri mai puțin compromisă. Ar fi fost datoria acestor Domni, ca să reînființeze armata moldovenească, érá pe cea munténă să o conserve și să o completeze.

Ei făcură togmai contrarul.

Și cine le va lua acésta în nume de rău? Fanarioții nu veniseră la Români, ca să-i întărească și să le facă bine, ci din contră, veniseră ca să-i exploateze și să-i slăbescă cu totul tot. Și trebuie să mărturisim, spre cea mai mare laudă a lor, că ei și-au înțeles bine interesul. Cum ar fi putut să ședă pe tronurile române nisce parveniți străini, cari la început nici nu cunoseau limba supușilor, decât țerile ar fi dispus de-o oștire națională bine organizată? Acésta au înțeles-o de minune Domni Fanarioți și de aceea

se și grăbiră, să nimicescă și cele din urmă resturi ale armatei române. Dar în fine, trebuiau să pună ceva în locul puterii desființate. Vom vedea îndată ce au pus.

Despre Moldova nu avem mai nici o informațiune în ceea ce se atinge de oștirea ei pe timpul Fanarioților. Dar e de presupus, că acei venetici tot așa vor fi lucrat cu Moldova, cum au lucrat cu Țera românească.

Nicolae Mavrocordat dete cea dintâi lovitură armatei în Țera românească. Constantin Mavrocordat reduse acésta armată la 1860 de brațe. Mai adaugeți pe lângă acestia și vre-o câte-va sute de Turci și Arnăuți, cari formaú garda domnescă.

La anul 1775 Alesandru Ipsilanti reorganiză armata, înființând următoarele trupe:

100 lefegii comandați de un căpitan; 100 alți lefegii sub comanda unui vel-ceauș; 400 seimeni sub un bașbulubașa; 50 cătane la ordinele unui căpitan; 100 pompieri cu două căpitani; 400 de scutelnici având în frunte 8 căpitani; 50 poterași comandați de un căpitan; 120 tâlpași sub comanda polcovnicului din Bucuresci; 120 Cazaci sub polcovnicul Têrgoviștei; 120 slujitori sub stégul Agăi și 500 slujitori cu 30 de căpitani.

Toți acestia formaú corpul așa numiților slujitori din lăintru. Se mai adăugeau la acestia alți 3144 de ómeni, numiți slujitori din afară, cu 78 de căpitani. Slujitorii din afară păziaú frontierele.

Petru Mavrogheni a cercat să perfecționeze opera lui Alesandru Ipsilanti; dar ce putea să facă un Domn, pe care supușii îl socotiau nebun?

Étă ce ajunsese armata română sub Fanarioți: o parodiă pocită a celei de odinioară!

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Impositele în Bosnia și Hertegovina.

Causa principală a insurecțiunii creștinilor din Bosnia și Hertegovina a fost greutatea impozitelor și modul barbar, cum se scoteau ele dela locuitori. Cele mai însemnate impozite erau următoarele: askeriga séu bedelat askarie, impozitul pentru scutirea creștinilor dela serviciul militar: se plătia cu suma anuală de câte 4½ franci de ori-ce creștin dela etatea de 16 până 60 de ani. Vergui, impozitul fonciar pe imobile, era de 4 la 1000. Dicima séu desetina se lua dela cereali, tutun, legumi, fructe, struguri etc. În Bosnia se cultivă o plantă, numită broc, care se folosește la văpsit; fiă-care parcelă de pământ, plantată cu broc, era supusă unei contribuțiuni de câte 4 piastri. Erbaticul se plătia pentru pășunitul la munte cu 4 piastri de tot capul de vită mare; un alt impozit de pășunit se numia porez, asemenea pe vite mari, cu câte 15 până 20 de piastri. Pentru vitele mărunte se plătia taca numită resmiagnam cu câte două piastri. Darea pe porci, duzia, era de 4 piastri. Nimic însă nu asupra pe bieții creștini mai mult, decât așa numitul rad. Se presupunea, că un om, care posedă un cal, ar putea să câștige pe an câte 500 de franci; și din acest venit imaginar statul pretindea a 40-ea parte. Afară de acestea, creștinii erau ținuți să facă dila de lucru pentru repararea drumurilor. Când se întâmplă, de treceau oștiri prin Hertegovina și Bosnia, nenorocii raiale erau îndatorați să

facă transporturi fiă cu caii, fiă cu spinarea: era impozitul numit Komore. Aceste dări Pórta nu le scotea de-adreptul prin funcționarii numiți anume de guvern, ci le da în arândă. Arândașii percep dicimele și sumele în bani și le predau apoi celor două tesauriari ai guvernului, cari se află cu locuința în Seraievo și Mostar. Arândașii de impozite au devenit o plagă înspăimântătoare pentru bieții creștini bosniaci și hertegovineni. Ei se revarsă prin comune ca nisce paseri cu ciocul de fer și storc până și sufletul din contribuabil. Cât timp petrec prin sate, ei sunt ținuți cu chetuéla locuitorilor. Cnezii, séu primarii comunelor, trebuie să urmeze după pofta lor și să le înlesnescă în tot chipul nenumăratele esacțiuni. Arândașii de ordinar șed încolăciți, cu hârtia pe genunche, trăgând din ciubuc și din narghilea, érá primarii creștinii se înfățișeză tremurând înaintea lor și cu o adevărată umilință de sclavi le tórna pe masă banii de dare. Dar apoi câte neajunsuri, câte abuzuri și strâmbătăți nu se întâmplă cu privilegiul scóterei impozitelor! Dicima din cereali se dá în natură. După ce bucatele, de es. grâul, s'au secerat și s'au strîns, ele trebuiesc lăsate pe loc, până vine arândașul. În timpul acesta grâul se usucă de sóre, se scutură de vânt și de ploii. Vine apoi perceptorul și alege pentru sine tot ce e mai bun; dară el nu póte rădica îndată dicima de pe loc, ci o lasă aci până la altă ocaziune. Décă s'ar întâmplă să o fure nisce făcători de

rele, tot contribuabilul are să răspundă de pagubă. Vitele mărunte se numeră de arêndași în luna lui Martiù, când e să fiă scóse la pășune. Peste an se pot întempla epizootii, care nimicesc o parte din vite. Despre acéstă împrejurare nu se ține contribuabilului nici o socotélă: el trebuie să plătescă pentru tóte vitele, câte le-au avut în luna lui Martiù. Décă nu are bani să plătescă, atunci arêndașii iaù vite, care prețuesc mai mult, decât ar fi suma în bani a impositului. Cu ocasiunea valorărei imobilelor se comit o mulțime de abuzuri în scăderea sêrmanului raia: el plătesce uneori pentru o miserabilă colibă mai mult decât plătesce begul pentru o casă cum se cade.

Apoi mai étă și un alt cas curios. Dela struguri se iea dicimă; pentru vin se plătesce o tacsă deosebită; érá când cine-va face rachiù din trevele séu din drojdiile vinului, el trebuie să plătescă și pentru acest rachiù o tacsă anumită. Acesta era, și este până astăzi, sistemul dărilor în Bosnia și Hertegovina, el a împins de repețite ori pe creștini la ultima desperațiune supunându-i la cele mai grozave asupriri. Dar pe lângă greutatea și povara impositelor, creștinii au avut să mai îndure și alte suferințe de altă natură. În numărul viitor al acestei foi vom vorbi mai pe larg despre Hertegovineni și Bosniaci.

CONVERSAȚIUNI.

Mania de a face politică.

„De ce se vor fi făcând atâtea rêsboie și atâtea vêrsări de sânge în acest secol al luminelor?” întrebă un amic pe altul.

„Pentru că astăzi tótă lumea se amestecă în politică,” răspunse întrebatul.

Rêspunsul în sine e fals ca rêspuns; cu tóte acestea, decât vom abstrage dela întrebarea pusă, trebuie să mărturisim, că el conține o bună dosă de adevêr, séu mai bine, tot adevêrul.

E adevêrat, că politica a ajuns astăzi a fi o slăbiciune comună a tuturor. În alte timpuri erau puținii ómeni, cari se ocupau cu politica; astăzi însă sunt fôrte puținii aceia, cari nu se ocupă. Altă-dată nu făceau politică, decât cei ce sciau și precepeau sê o face; astăzi însă politiseză mai mult aceia, cari nici ideia nu au de politică.

Cel mai nepreceptut cască-gură are astăzi modesta pretensiune de-a fi, decât nu togmai un Bismarck, dar cel puțin un Cavour, un Thiers, un Gorciacoff. Cêrcă de spune unui asemenea om, că nu e decât un candidat pentru casa nebunilor, — spune-i așa ceva, și poți fi sigur, că ți-ai găsit necazul.

În multe parlamente din Europa politica predomină tóte cestiunile de altă natură. Înțelegem politica cea înaltă, și generală.

Bieții alegători trâmît în Cameră deputați, ca să le apere interesele locali, să îndrepteze administrațiunea, să perfecționeze justiția, să controleze întrebuintărea banilor publici, să reguleze dările, să echilibreze bugetele, să facă legi salutare pe terenul social și economic ect. ect.

Dar dintre atâția deputați, câți credeți, că se ocupă cu nisce cestiuni seriose ca acestea? Fôrte puținii! Décă ar fi să se ocupe cu ast-fel de cestiuni, ei ar trebui să studieze și și nôpte, să-și bată capul cu probleme economice și financiare, să-și încarce memoria cu întunerece de cifre.

Ași! Mai lesne este a face tot la trei zile câte o interpelațiune politică. Pe acest teren fiă-care ignorant se crede la largul séu. Să veți apoi ifos, să auzi frase, care de care mai îngânfate și mai seci. Se face multă paradă cu nisce espresioni banali ca acestea: situațiune politică, internă și esternă, combinațiune politică, constelațiune politică și înțelepciune politică.

Și ce resultă adeseori din tóte acestea?

Resultă o confusiune politică!

Dar să lăsăm acum pe domniî deputați să-și pape grasele diurne, și să trecem la țiaristi.

Țiarele politice nu vor să cedeze întru nimic parlamentelor. Ba, putem dice, că țiaristiî întrec pe deputați în ceea ce privesce mania de-a face politică. Nici nu trebuie să ne mirăm: acésta le este meseria!

Nu-ți e ciudă încai de țiaristiî capabili, serioși, cu talente recunoscute. Acestia, fôrte puținii la număr, se disting prin bunul simț, prin cunoscințe profunde, prin idei sănătose, prin sobrietatea în espresioni și prin demnitătea limbajului în tot ce scriu și în tot ce critică.

Dar când veți o legiune de ignoranți, că vorbesc de principie, pe care nu le înțeleg și nu le respectéză, că aruncă în public nisce idei scâlciate și perverse silind pe nenorociții cetitorii să-și frământe creerii cu dênsele; când veți, că cei nechemați vin să reorganizeze statele, să refacă chărta Europei, să scornescă minciuni spre a nelinisci publicul, să făurêscă pe fiă-care și câte un nou plan diplomatic; când veți unele ca acestea, îți vine să arunci în foc chiar și țiarele seriose și instructive.

Presa de altă-dată avea scrisă pe drapelul séu nobila devisă: de-a face lumină. Astăzi se pare, că devisa s'a schimbat, că întunerecul a luat locul luminei. Și ce object se prestéză mai mult la producerea întunerecului, decât togmai politica plămădită în creerii acelora, cari nu precep măcar o iotă din politică?

Se dice, că hârția e pacientă. Acésta puțin împórtă. Principalul e, ca publicul să fiă mai puțin pacient.

Și de s'ar mărgini politica numai la cele dóue terene, despre care am vorbit, tot ar mai fi ce-ar fi; dară ea a molipsit, întogmai ca o epidemia morală, întregul teren al vieții sociale.

Nu e răspântiă, nici cafenea, nici locantă, nu e local public, nici casă privată, unde să nu se facă politică.

Comerciantul își lasă taraba și comptoriul; meseriașul fuge din atelier; functionarul abia apucă să scape din cancelariă, avocatul dela tribunal, profesorul din scólă, preotul din biserică și alții dela alte afaceri.

Toți alérgă cu mare grabă, — unde? încătrău?

Unii se grupéză la o răspântiă, alții dau năvală într'o cafenea séu într'o bęcăniă séu într'un restaurant. Puținii apucă drumul spre casă, dară și acestia alérgă, par'că i-ar mēna strechia.

Și ce fac, pe unde se adună? Cu ce petrec timpul? Vorbesc dóră de afacerile lor private și comunale, de ocupațiuni, de greutățile vieții? Dómne feresce!

Toți fac politică!

E interesant să tragi cu urechia la cele ce se spun în stînga și în dreapta. Fiă-care din cei de față se sparge la rîndul său cu câte un discurs plin de elocință, adeseori plin și de nesciință.

Un avocat esplîcă secretele cabinetelor, laudă pe un diplomat și defaimă pe altul. Un medic arată cauzele, din care provine mórtea și nebunia Sultanilor. Un barbier își dă verdictul despre diferitele țiare politice ale Europei și rade pe mulți redactori fără săpun. Sântia sa preotul încă nu tace; dînsul dovedește, că tóte încurcăturile politice își au sorginea și originea în păcatul lui Adam. Un funcționar pune în vedere alianțele viitoriului; nenea Vlad, băcanul, proorocesc rezultatul răs-bóielor și stabilește condițiunile păcei. Un profesor iscusit desemnăză fiitórea chartă politică a Europei; un cismar o taie în dóue și croesce alta, care se potrivește măi bine pe calapódele sale.

Décă se ivesc părărerî contrare, apoi se fncing dispute netermi-nabile. Oratorii se a-prind, daū cu pumnul în masă, sbiéră până răgușesc.

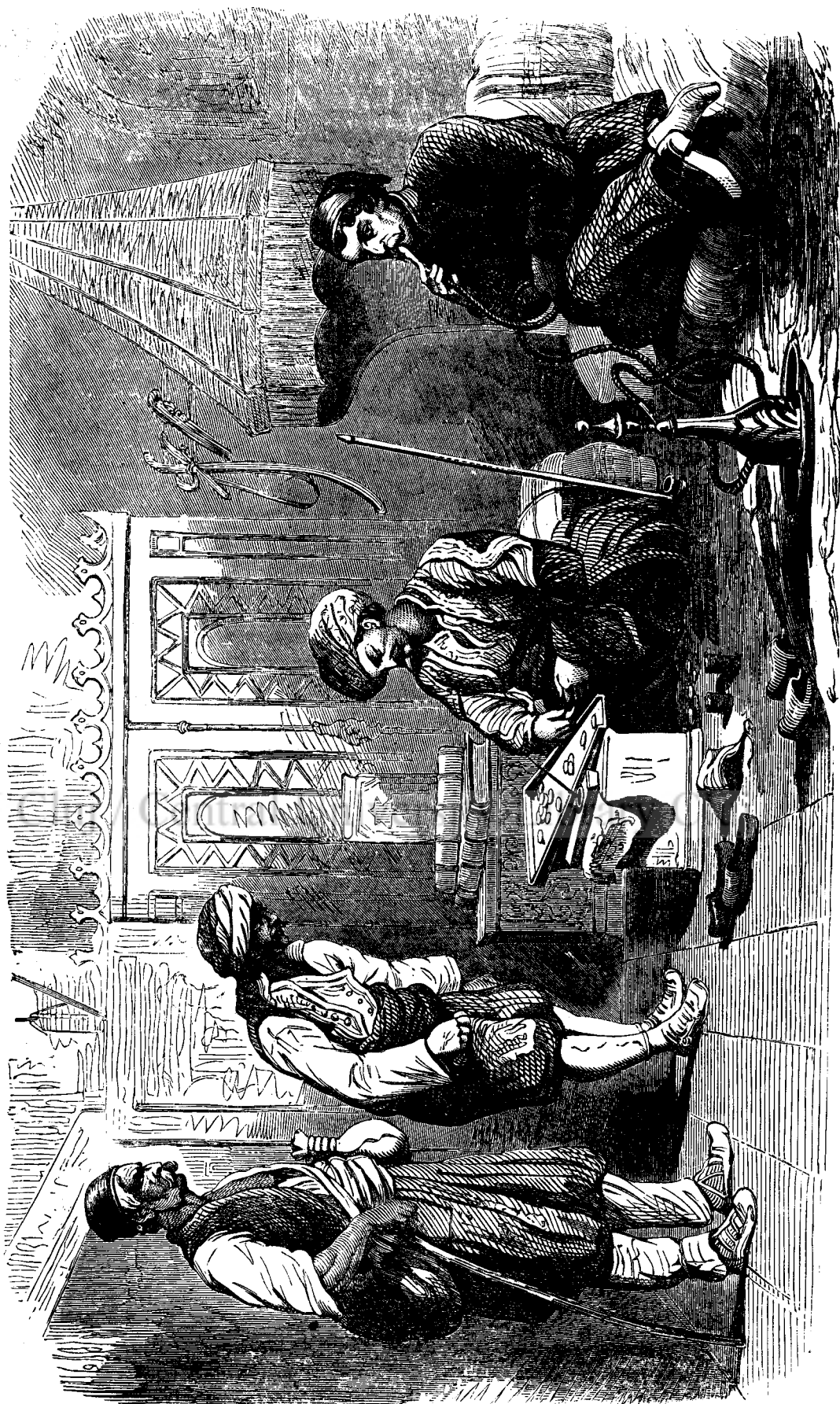
Acestea se întêm-plă în fiă-care țî, du-réză de diminéța până séra și de séra până la mieđul noptîi. A dóua țî érá, a treia țî érá, și așa măi departe, cât e anul.

La economia de timp nime nu se gândește. — Englezîi iaū timpul drept banî. Dar étă ce mi-a đis un glu-meț într'o țî: Englezîi nu se măi țin de acest principiū al lor, că-cî alt-fel n'ar fi perdut

atâta timp pentru a manținea o pace imposibilă.

Nici cercul viețîi familiare, nici relațiunile cele măi

intime dintre amici și amanți nu pot rămănea scutite de mania de-a face politică. Ba, încă și copii de pe băncile scólei se ocupă astăđi măi mult cu politica, decât cu studiile.

Plătirea impostelor în Bosnia. (A se vedea pag. 9).

Bărbatul vine acasă dela afacerî. Nevasta vrea să vorbésca cu dînsul despre trebile economiei casnice. El

însă scóte din buzunar un jurnal politic, silesec pe bieta nevestă să cetescă articolul de fond și să-și dea părerea despre dânsul.

Vai de nevestă, decă nu ascultă; bărbatul e în stare să plece de acasă neprândit și să o lase și pe dânsa să nu prândească.

Cunoscem doi amici, cari din copilăria erau strîns legați între dênșii; ei atât își erau de devotați unul altuia, încât ar fi fost în stare să-și pună capul unul pentru altul. Cu ocasiunea erumperii războiului ruso-ture sciiți ce s'a întemplat? Unul ținea cu Turcii, altul cu Rușii. Ei s'a desbinat pentru tot-deuna. Se ocolesc pe stradă și nici nu se mai uită unul la altul.

Două amantii se iubesc ca două puș de turturea. Bieta fată așteptă cu foc pe iubitul său. El vine cătră séră.

Amanta așteptă să audă din gura adoratului său vorbe de amor, jurăminte și lingușiri. Nimic din toate acestea! Amantul uită cu desevărire amorul, începe a vorbi de politică; esplică amantei sale situațiunea Afganistanului, cercă să o orienteze pe charta ce înfățișează teatrul războiului ect.

Fata e nemângăiată, începe să despereze.

Copiii eșind din scóla se apucă să dispute despre politică pe strade. Adese ori ei se iriteză, se certy și se iaă la bătaia.

Bine dicea ăla, că astăzi totă lumea se amestecă în politică.

Peste curênd adevărații politici și diplomații cei mari vor fi siliți să se tragă la o parte de pe scena politică și să-și dică cu resignațiune: — Lăsați să trecă nebunii!

V a r i e t ă ț i

Frumuseța femeilor române. Rugăm pe cetitórele noastre să nu trecă cu vederea aceste rënduri! Un scriitor german E. v. Berg descrie astfel frumuseța femeilor române: «Secul frumos în tinerețe merită cu adevărat această numire; eu n'am vădut încă la nici un popor atâtea figuri de femei întru adevăr frumoșe și grațioșe. Formațiunea capului și a feței presintă ovalul cel mai frumos și mai regulat, nasul e de o adevărată formă romană, ochii, cu gene lungi și cu sprâncene dese, sunt de cele mai multe ori întunecați, mai adese ori de tot negri, ca și pèrul, și arată o espresiune blândă, am putea dice fantastică, care însă în casuri de iritațiune, d. e. la danș, concepe un foc vioiu, dar nici odată sèlbatic. Pèrul lung se consideră ca o deosebită frumuseță. . . Figura și statul sunt svelte și fără defect, forme frumos rotunđite fără nici o abundență derangiătoare. Picioarele și mâinile sunt mèrunțele și mici. Mișcările fetelor tinere, ca și ținuta lor, sunt grațioșe și elastice până la un grad înalt; prin această ele în ori-ce salon dela noi ar întrece pe toate damele noastre. Eu cred, că această facilitate a mișcărilor, împreună cu siguranța în înfățișare, provine de acolo, că ele de tinere se deprind a purta poveri mai mici pe cap». — Mai rar scriitor german, căruia meritul chiarității i s'ar putea atribui în asemenea măsură!

Căderile principelui Gorciacoff. Cetitorii nostri își vor fi aducând aminte, că principele Gorciacoff se afla în suita împèratului Alesandru II, când acesta visitase pentru prima oră Bucureștii. Un corespondent francez ne comunică trei aventuri ale căruntului diplomat în capitala României. Êtă-le. La palat principele Gorciacoff luând mâna domnișórei Rosetti să o sărute, alunecă pe parchet și cădu. Când se urca în trăsura spre a pleca la gară, un cal se sperie, începu să sară în sus până resturnă trăsura cu ómeni cu tot. Pe podul Mogosóei se rupse osia echipagiului și principele cădu a treia oră, dimpreună cu d-nul I. Brătianu, care-l înșoția. Nici una din aceste căderi nu avu urmări grave; din contră, ele au dat principelui Gorciacoff ocașiunea de-a face o glumă. El dise cătră d. Ion Brătianu: «Astăzi am avut trei întemplări de om tinèr». Póte că d. Cogălniceanu, decă ar fi fost de față, ar fi reflectat la acestea: Altea! căderile nu sunt semne bune pentru un diplomat! —

Emancipațiunea femeilor face mari progrese în America. În ținuturile Kansas și Wyoming femeile au căpètat dreptul de vot, iaă parte la alegeri politice, ba ocupă chiar funcțiuni publice; funcțiuni de judecătóri de pace femeile din America o pórtă spre mulțămirea tuturor. În statul New-York principalele catetre la universitățile din Cornell și din Syracuse sunt ocupate de femei. Cu ocașiunea unei reuniuni, ținute în anul trecut la New-York, a fost vorba despre starea emancipațiunei femeilor în staturile europene. S'a constatat, că în Helveția și Germania cestiunea a început să stagneze de un timp încóce. În Anglia lucrurile merg cu mult mai bine. Despre Franția și despre celelalte țeri latine nu s'a făcut nici o mențiune. Êtă ce opiniune au damele americane despre femeile de ginte latină: ele se mulțămesc cu armele, ce le-a dat natura, și nu pretind alte arme pentru apèrarea drepturilor secului lor; ele se preocupă de plăceri și de mode, conduc afacerile casei și pórtă pe bărbați — de nas. —

Frumos compliment într'adevăr! Noi vom spune damelor din America una și bună: femeile de ginte latină esceléză prin bunul simț; ele se țin departe de ori-ce estravaganțe!

Statistica viilor și a vinului. În anul 1875 s'au produs în Germania 2,520,000 hectolitri de vin de pe 96,000 hectare de viăă, în Alsația și Lotaringia 490,000 hectolitri de pe 39,080 hectare; în Franția (a. 1872) 2,613,614 hectare de viăă au produs 50,123,000 hectolitri de vin, în Ungaria 379,100 hectare au dat 13,000,000 de hectolitri; în Austria (an. 1870) de pe 298,450 hectare s'au scos 3,910,000 hectolitri. Helveția pe 35,967 hectare a produs vinuri în valóre de 24 milliöne de marce, Italia a produs 20,274,000 hectolitri; în Rusia produțiunea vinului se urca la suma de 12 $\frac{1}{2}$ milliöne ruble. În anul 1875 Germania numèra 50 de fabrici pentru producerea de vinuri spumegătóre; în anul 1873 s'au fabricat în Franția 22,381,838 de butelii de vinuri spumegătóre: din acestea s'au esportat 18,917,779, érá. 3,464,059 s'au consumat în țerà.

Statistica tabacului (tutunului). În anul 1875 s'au cultivat în Europa 4,356,000 de măji de tabac și anume: în Turcia 1,000,000, în Austro-Ungaria 950,000, în Germania 900,000, în Rusia 800,000, în Franția 400,000, în Țerile-de-jos 100,000, în Italia 66,000, în Belgia 50,000, în Grecia 40,000, în România 40,000, în Svedia 10,000. Fabrici de tabac esistaă în Germania 4000, în Austria (an. 1873) 27, în Ungaria 10, în Țerile-de-jos preste 300, în Svedia (an. 1872) 98, în Danimarca 69, în Norvegia 55, în Franția 16, în Italia 15, în Spania 7, în România 2.

Un testament interesant. În Marseille a murit nu de mult o dómnnă bètrână, care a lăsat orașului prin testament suma de 85,000 de franci. Această sumă e menită a servi la fundarea unui ospiciu »pentru câni și caii nenorociți«. Acest testament credem, că e cel dintăiu în felul său.

➡ Avis cătră on. public! ➡

Fóia noastră a fost anunțată onoratului public sub titlul **Albina Daciei**. Înaltul minister reg. ung. de interne prin ordinul său dela 5 Aug. 1877 Nr. 2523 ne-a interđis formal folosirea cuvèntului **Daciei**. Drept aceea am fost nevoiți să modificăm numirea foiei și în loc de **Albina Daciei** am adoptat titlul **Albina Carpaților**. Dară prin această condițiunile de abonament nu s'au schimbat întru nimic.

Numèrul I al **Albinei Carpaților** se tràmite ca numèr de probă; numèrul II nu se va mai tràmite decât la abonați. Doritorii de-a abona această foia sunt rugați a ne tràmite de-odată cu adresele d-lor și prețul abonamentului, că-cî pe așteptare fóia nimènu nu se póte da. Pe timpul dela 15 Aug. până la 31 Dec. abonamentul e de 3 fl. 20 cr. său 8 lei.